

El Codi fonamental de la República

La Constitució de la República és el Codi fonamental en el qual deuen basar-se totes les lleis—en aquest cas, totes elles adjectives dels principis bàsics del text constitucional—. Cert que la pròpia Constitució es modificable segons el seu article 125, però els seus tràmits són laboriosos i exigeixen un verdader estat de consciència nacional que imposi la reforma.

Ara bé; la Constitució de la República—mentre no sigui subvertida per un cop de força, o pels tràmits legals alludits—ha inaugurat, de bell antuvi, amb la seva promulgació, un nou estat de coses en l'ordre civil, social, polític i jurídic. Puix que la Constitució, per sí, és el motlle en el qual deuen buidarse i contenir-se les normes del dret públic i privat en llurs principis bàsics i fonamentals. Per això s'ha definit la Constitució política dels pobles com la "lleï de lleis", és a dir, la lleï matriu o Codi fonamental. Així és, en efecte, amb una àrea més extensa en les Constitucions novelles, promulgades en la post-guerra. Perquè les Constitucions novelles abarquen matèries que abans s'estimaven privatives, íntegrament, d'altres Codis i lleis especials.

Altrament, les novelles Constitucions, han hagut de recollir, primer, els principis bàsics d'aquest nou dret que s'està gestant, anomenat dret social, d'àmplia base legislativa que abarca la vida tota amb finalitats rectores estatals; l'anomenat intervencionisme de l'Estat, en matèria social, que exigeix, naturalment, una declaració de postulats constitucionals, i llurs normes de desenvolupament; apart d'altres institucions que podríem estimar de dret privat, segons la clàssica divisió del dret post-romana, però que llur terminologia va esvaint-se de la ment del legislador i del jurista per quant veu fondre's en el gressol del dret públic o dret

"AMB LA REPUBLICA HA ACABAT L'UNITARISME DE L'ESTAT, QUE ERA UNA IMPOSICIO DEL REGIM MONARQUIC."

(D'un discurs del cap del Govern, pronunciat a València.)

social les normes que regulaven el dret de família, paternitat, filiació, propietat, successió, contractació.

Precisament, per això, un dels trets que s'ha fet a la nova Constitució, és la seva extensió o prolixitat. Els qui tal diuen es recolzen en què regula institucions—o n'estableix principis fonamentals—impròpies d'una Constitució política. Són els qui no han evolucionat de la susdita divisió clàssica del dret en públic i privat. Els qui *in mente* prenen per model les Constitucions de 1876, o la més liberal de 1869, com si d'allavors ençà res no s'hagués innovat en la vida del Dret constitucional. Altres, més sornaguers, s'oposaven al contingut a la Constitució de determinades matèries, pel seu caràcter de permanència en el Codi fonamental, que exigeix per la seva reforma o revisió—com ara es diu—tràmits més laboriosos i un porcentatge de vots major que per a la simple abrogació d'una lleï. Puix que en quant a extensió material, pròpiament dita, la nova Constitució té 125 articles; la de 1869, en tenia 112 amb dos addicionals; la de 1912—la primera espanyola, si descomptem la dictada a Baiona per Josep Bonaparte—, 384; la del "Reich" alemany en té 181; la d'Austria, 152 i la txecoslovaca, 134, etc.

Però el que interessa d'una Constitució no és la seva major o menor extensió material o literal, sinó el seu contingut i directrius bàsiques. El que té d'interessant la nova Constitució espanyola és la subversió que representa—podríem dir—enfront l'anquilosament polític, social i jurídic en què vivia, o es moria, el país des de segles. L'actual ministre de Justícia, en el projecte de la lleï ja aprovada i promulgada establint i regulant el divorci, deïa que en l'ordre jurídic a què alludia vivia Espanya estanca en el segle XVI. En altres aspectes de la vida jurídica dels espanyols podríem assenyalar un equivalent endarreriment de segles. La Constitució de 1876, fruit de la restauració borbònica, representava ja un retràs en relació amb la Constitució anterior, la de 1869, filla de la Revolució de setembre, la vigència de la qual durà tan poc i

que si bé, per exemple, establia la llibertat de cultes, encara es deïa en ella: "La Nación se obliga a mantener el culto y los ministros de la religió catòlica".

La Constitució de la República espanyola declara que l'Estat no té religió oficial, com la del Reich alemany diu que no existeix religió de l'Estat. S'estableix la llibertat de cultes i de creences religioses com hi ha consignat en totes les Constitucions del món, àdhuc en les dels països tan catòlics com Bèlgica i Polònia. La Constitució de 1876 establia el que es convingué en qualificar "mera tolerància de cultes", puix si bé consignava que ningú seria molestat per llurs creences religioses, no permetia altres manifestacions externes del culte que del catòlic, apostòlic i romà, la qual religió declarava oficial de l'Estat, obligant-se aquest al sosteniment del culte i llurs ministres. L'Estat—diu la Constitució de la República—, les regions, les províncies i els Municipis, no mantindran, afavoriran, ni auxiliaran econòmicament a les Esglésies, Associacions i institucions religioses. Afegeixi's la declaració continguda en la Constitució, segons la qual l'ensenyament, ademés d'obligatori, serà laic, completada amb altres prescripcions igualment alliberadores de les consciències, i s'apreciarà el gran pas donat endavant, en l'ordre confessional, per la República.

Conté, ademés, la Constitució de la República, altres disposicions o declaració de principis tant o més revolucionaris que els apuntats, en sentit de renovació del nostre Dret, que han d'originar, necessàriament, noves condicions de vida i de relació jurídica, i que, sota la seva influència en el medi social i polític en què vivim, han de contribuir a crear aquella nova societat espanyola per la qual pugna Azàña i els altres esperits vidents de la República. Perquè la República no es pas, ni hem de voler que sigui, un simple canvi de rètol, o una forma d'elecció del cap de l'Estat per compte del sistema hereditari de la monarquia. Puix que àdhuc per subsistir la República cal que marxi a l'hora que marqui el rellotge de la Història. Per això

s'han portat al text constitucional declaracions i compromisos en matèria social que si bé han alarmat a quatre pusilànims cal dir que no diuen més que altres Constitucions, com l'alemanya, la txecoslovaca, etcètera. Constitucions de la post-guerra que han hagut de recollir com l'espanyola els anhels de renovació social del món modern, procurant conciliar-los amb els principis liberals i democràtics de la vella escola política constitucional.

Altres innovacions en el nostre dret anquilosat i arcàic com l'establiment del divorci, la investigació de la paternitat, la legitimitat de tots els fills haguts o no en matrimoni, etc., han de contribuir com les apuntades, de la Constitució de la República, a remoure les entranyes de l'Espanya tradicional, obscura i endarrerida, per infantar i obrir pas a una Nova Espanya que pot ésser espill de pobles progressius.

Majorment si a tot el referit s'hi ajunta que la Constitució de la República possibilita l'autonomia dels pobles hispànics, amb personalitat històrica, i voluntat pròpia per a regir-se a si mateixos. Puix que avui la llibertat dels pobles és un postulat indeclinable com la llibertat dels homes, a bastament garantida aquesta darrera també en la Constitució de la República. Ambdues tenen suport en organitzacions internacionals que fan sentir llur veu en la pròpia Societat de les Nacions. La Constitució de la República espanyola, però, estableix restriccions en matèria autonòmica d'un fort regust imperialista, sobretot en el problema idiomàtic, que nosaltres rebutgem i que voldríem veure superades amb l'aprovació íntegra de l'Estatut de Catalunya.

JOAN LOPERENA ROMÀ

"JO SOC, PER DAMUNT DE TOT, UN HOME LIBERAL, QUE VOLDRIA PER A L'EXPOSICIO DEL PENSAMENT LA MES AMPLIA TOLERANCIA, TAL COM OCORRE A ANGlaterra."

(D'unes declaracions del senyor Macià).